

Matic Di Batista, Jure Košutnik, Matjaž Pogačnik, Mitja Prelovšek, Špela Borko

PRESEDNIŠKI RAZGLEDI

*Dragi (bivši in sedanji) predsedniki DZRJL,**kot ste mogoče videli, imamo prihodnje leto dve obletnici, DZRJL in Glasu podzemlja. Ali bi bili pripravljene za Glas podzemlja spisati vsak po pol strani prispevka (ali več, ali manj, po navdihu)? Verjetno ima vsak malce drugačen pogled na društvo, kje je bilo, ko ste bili vpeti vanj, kje je zdaj in kam bi po vašem mnenju moralo iti. Verjetno imate raznolike poglede in to je v redu, želim si, da se vidi, da smo društvo ljudje in skupek bolj ali manj uspešnih kompromisov.*

Sočasno z idejo o povzetku raziskav zadnjih 20 let me je prešinila, takrat se je zdela briljantna, zamisel o kolažu spominov in razmišljanj *spiritualnih vodij* tega obdobja, predsednikov. Seveda sem že takoj naletela na prepreke, a prosto po misli škofjeloškega prijatelja »je ovira ni pa zid« sem vseeno prinirila skozi podore nesodelovanja. Nisem se ubadala z detajlnim načrtovanjem prispevka, raje sem celo leto obstreljevala nabiralnike predsednikov z gnjavatorskimi e-sporočili. Uspeh je bil 66,67 %. Prispevki so tako raznoliki, kot je bilo ohlapno moje navodilo. Od romantičnih sanjarij do detajlnega popisa dogajanja s kopico podatkov in celo tabelico (sorodna duša!), za katero pa ni bilo prostora. A raznolikost je predpogoj evolucije, zato so objavljeni takšni, kot so. Ker so predsedniške novičke tradicionalno na začetku, si bodo prispevki sledili v času nazaj. Če se vam zdi pristop neintuitiven, si poskusite predstavljati, da vstopate v Ljubljano. Od novodobnih stolpnic na nekdanjih zeljnih poljih, mimo nebotičnika, vse do hiše na Ribjem trgu 2, zgrajene 1528. Lahko pa tudi prelistate na konec in berete proti začetku. Ker Nika ne ve kdo je Rafko, sem na kratko povzela 33,3 % predsednikovanja, za katere nisem dobila prispevkov. Verjetno je povzetek divje napačen in sploh ne odraža duha tistega časa, a Nika tudi tega ne ve. Čeprav smo društvo za *raziskovanje*, naj bi bil popisu raziskav namenjeno naslednje poglavje. A ker so predsedniške novičke v večji meri ravno hvalospev raziskavam, tudi tu nisem mogla držati konsistence. Zato vzemite čtivo pred seboj kot najboljši odraz med ferajnovci priljubljene fraze - organizirane anarhije.

2019 – danes Matic Di Batista

Prvo leto novega predsednika

Leto 2019 smo po napornem novoletnem raziskovanju kaninskih jam začeli utrjeno, a hitro našli energijo za nove

Predsednik v naravnem okolju. Foto: Joc Žibret

raziskave. Nekaj malega nam je v prvih mesecih nagajalo vreme, nekaj smo imeli težav z raziskavami v novih jamah, najbolj pa nas je razveselilo novo območje okoli Poljane, ki je bilo prvič obiskano že marca.

Kar se raziskovalnega duha tiče, menim, da je le ta močnejši kot kdajkoli. Poleg že prej omenjenega novega območja smo bili člani pridni na starih deloviščih Pokljuke, tudi na Tosc smo šli, preverili še en vrtiček v okolici Krna ter nadaljevali z raziskavami na matičnem Krasu. Prvomajski tabor je bil bolj kot ne uspešen, prav tako kaninski. O uspešnosti teh taborov ter tudi manjših vikend taborov več v drugih člankih. Marsikje nam je v lanskem letu zagodlo vreme in s tem morda odvzelo kak dan raziskovanja v podzemlju. Pa smo bili vseeno uspešni in leto kronali z megakspedicijo v P4 in Renejevo brezno, kjer smo še pred novim letom imeli v jami kar 18 jamark in jamarjev naenkrat.

Člani pa nismo le raziskovali, smo tudi dokumentirali in skrbeli za urejanje velike količine podatkov, ki smo jih pridelali na terenu. Postavili smo nekaj smernic za ureditev baz podatkov o območjih, na katerih delujemo. Tako je novo

»poljansko« območje začelo kot zgled, ostala pa so sledila. Po precej mučnem prebijanju skozi desetletja zbranih podatkov kaninskih jam smo uspeli pripraviti verzijo, ki je že zelo zgledno urejena in neprimerljivo bolj uporabna od predhodnih. Člani smo se izobraževali v uporabi novodobnih jamomerskih naprav in našli kar nekaj napak, ki so jih avtorji pustili za seboj. Veliko je bilo organiziranih tudi delavnic risanja jam ter uporabe temu namenjenih programov.

Ferajnovi birokrati so pridno premetavali papirje in rezultat so končno nova pravila društva, obnovitev statusa delovanja v javnem interesu, da o rednih poslih ne izgubljam besed.

Pričeli smo s prenovo oziroma osvežitvijo društvene knjige Ne hodi v jame brez glave, ki bodočim jamarkam in jamarjem pomaga, da so začetni koraki v podzemlje čim bolj varni in tekoči.

Ferajn je bil odlično zastopan na več javnih prireditvah, namenjenih predstavitvi jam ter predstavitvi društev. Svoje dosežke smo predstavljali na slovenskih in tujih tleh. Poleg vsega pa dosegli tudi širšo množico z rednim pojavljanjem v medijih.

Tudi letos smo poskrbeli za čistejšo podzemlje. Čistilna akcija je po mnogo truda skoraj odpadla, pa smo potem hitro našli zamenjavo in napadli dve jami. Eno smo predčasno zapustili zaradi najdenih neeksplozivnih ubojnih sredstev, drugo pa zaradi prevelike količine odpadkov. Ideje, kako bi z delom nadaljevali, se že zbirajo.

Članski duh se je krepil ob praktično vsaki priložnosti. Poleg že uveljavljenih piknik akcij smo se družili tudi po in na taborih ter akcijah, ki smo jih uspešno zaključili na toplem, ob hrani in pijači.

V prihodnjem letu si želim še večjo zagnanost članov, samoiniciativnost pri izvajanju tako raziskovalnih projektov kot tudi pri izvajanju projektov, pomembnih za promocijo društva, izobraževanje in nasploh dobro voljo članov. Že ob izvolitvi v funkcijo sem si zaželel, da bi se članstvo še bolj angažiralo v dejavnostih, ki bi koristile društvu. Nekaj se je spremenilo v tej smeri in lepo je videti nove obraze, ki se trudijo s projekti in jih zavzeto izpeljujejo. Še vedno pa menim, da marsikdo skriva sposobnosti in energijo, da se loti projekta, ki bo morda uspešen, morda pa tudi ne – glavno je, da se poskusi.

Še vedno se moramo zavedati, da je glavno poslanstvo našega društva raziskovanje in dokumentiranje raziskanegega. Zato upam, da bodo člani sami poskrbeli, da se ovekoveči vsa odkritja, ki so že sedaj vredna občudovanja, nadaljevali z istim žarom, ter bili še uspešnejši.

Lani sem, ob začetku svojega prvega mandata, članstvu obljubil nagrado za 50 oddanih jam pred Putikovanjem. Letos se zna zgoditi podobno, le jam upam, da bo še enkrat toliko. Novih projektov in dosežkov se že veselim in upam, da še naprej zbijamo ponos v tistih, ki vsako leto podaljšajo članstvo.

2014 – 2019 Jure Košutnik

Morda je komu nepredstavljivo, da je jeseni 2019 minilo točno 15 let od mojega prihoda na ferajn in da sem bil vmes kar pet let predsednik društva. Predsedovanje sem kot dolgoletni tajnik društva prevzel od Čota v marcu 2014. Ferajn je bil takrat v odlični kondiciji. V zadnjem Čotovem predsedniškem poro-

Final destination, Trubarjev dah. Foto: Matic Di Batista

čilu beremo, da ima ferajn edino opremljeno 1000-metrov v Sloveniji in da imamo (pre)več opremljenih jam, ki jih ni mogoče raziskovati hkrati. Začelo se je obdobje intenzivnega dela pod Viševnikom in v najperspektivnejših jamah na Kaninu.

Če pomislim, je bil prevzem oblasti v letu 2014 idealen čas za to. Ferajn je po manjši krizi zaradi naporov ob 100-letnici znova zadihal, mladci so dozoreli in prišel je Matt. Prav on je ferajn spomnil na jame v visokogorju in bil, ker je hotel čim bolj izkoristiti svoj kratki čas v Sloveniji, izreden motivator. Sam sem sodeloval v prvih metrih prodora v Evklidovo piščal. Spomnim se, kako sem bentil, ker je ta dolgin delal zame predolge korake v snegu, ko smo šli preboju vhodnega podora naproti. Pa Mattov junaški potop v sifon Renejevega brezna, ki je neverjetno povezal vse generacije Članov, ki so mu pomagali v jami ali prišli le pomagat tovorit robo s Kaninskih podov. Srečo sem imel tudi, ker se mi ni bilo potrebno ukvarjati s pomanjkanjem sredstev za delo društva. Blagajna je bila polna, zgledno vodena, Občni zbor pa nam je vsako leto dovolil narediti proračunski primanjkljaj. Denar smo prejeli za oddane zapisnike in v letu 2015 podpisali pogodbo z IZRK o posredovanju podatkov in gradiv o podzemnih jamah, s čimer smo bili pri odaji gradiva izenačeni z JZS.

Z drugega zornega kota je bil prevzem predsedovanja iz osebnega vidika naj-

slabši možen čas, saj sem si prav v tem obdobju ustvaril veliko družino in prevzel odgovorno funkcijo vodje oddelka v službi. Da o pisanju doktorata o ledenih jamah na tem mestu niti ne izgubljam besed. Zamislite si, da bi obenem vodil ferajn v nekih kriznih letih, ni šans. Tako pa je vse teklo gladko, predvsem po zaslugi številnih organizatorjev društvenih akcij in članov izvršnega odbora.

Z največjim veseljem sem vsa leta mojega predsedovanja spremljal veterane, ki so z konvencionalnimi in nekonvencionalnimi metodami obnovili iskanje Liptertove jame in se praktično preselili pred Najdeno jamo. Vrata za vhod v Najdeno so po mojem posredovanju ostala v Planini, pod vhomom pa sta se pojavili informacijska tabla z načrtom in vpisna knjiga. Zavidam jim vse srede, preživete v Uratu in Radošci in rad rečem, da ni pomemben cilj ampak pot, ki do njega vodi. Upam, da bom v njihovih letih jaz prav tako nor, kot so oni danes.

Nisem zamerljiv človek, se pa tudi ne želim nobenemu zameriti. Škampa spomnim na Pahorja, tudi prav, vendar s pomembno razliko, da nimam Instagram profila. Spomnim se prvih stikov s takratnim predsednikom JZS. Pogovarjala sva se o organizaciji vseslovenskega srečanja jamarjev v Bovcu jeseni 2014, ob 50-letnici začetka raziskav jam na Kaninu, katerega pobudnik je bil Jurij Kunaver. Neformalno sva načela več vrsto let nerešenih medsebojnih vprašanj, bilo je prijetno, pa je vedno ostalo

le pri pivu ali dveh. Nehal sem se truditi s formalnimi stiki z vodstvom JZS, sploh ko sem videl, da je bilo raziskovalno sodelovanje posameznikov iz različnih klubov z našimi člani dobro in funkcionalno. Tudi na formalni, pogodbeni ravni smo se znali povezati, npr. z Novomeščani, s katerimi smo skupaj čistili jame v okviru projekta Life+ Kočevsko.

Nikoli nisem bil globinski jamar, še najbolj aktiven sem bil v neformalni skupini, ki si je pravila *turistična sekcija* in je napadala klasične, vsem znane jame, predvsem na Primorskem. Tolažil sem se s prepričanjem, da je Putickov duh najmočnejši v zaklonišču na Luize Pesjakove 11.

2011 – 2014 Mitja Prelovšek

Z letom 2003 sem po enem letu članstva, na pobudo tedanjega predsednika, sprejel ponujeno vlogo tajnika, vlogo društvenega predsednika pa sem opravljal med leti 2011 in 2014. Obdobje tajnikovanja je močno zaznamovalo posttravmatično dogajanje po izhodu iz JZS, kamor je bila usmerjena večina pozornosti in energije vodstva društva. Ni bilo seje IO, da o tem ne bi diskutirali, kmalu se je na dnevnem redu pojavilo tudi delno nezadovoljstvo nad sprejetim ZVPJ (Zakon o varstvu podzemnih jam). Vzporedno je kot temeljni dokument društva nastajala *listina DZRJL*, a po mojem na bistveno preveč cementiranih in za jamarje omejujočih izhodiščih. Aktivni člani smo prihajali iz pretežno univerzitetnih vrst, zato smo v jame

zahajali večinoma iz strokovnih in turističnih vzgibov. Čeprav so za članstvom, ki se je poslavljalo od aktivne jamarije, ostali izjemni dosežki zlasti v visokogorju, jih kot član nove generacije nisem izrazito občutil, sem jih pa cenil. Raziskave so bile usmerjene pretežno v iskanje novih vhodov, motivacija za raziskave v večjih jamah je bila šibka. Aktivne raziskave in širjenja na razvejenem dnu Renetovega brezna so izvajali mašinsti in ker so že ti delali čudeže ob tedanji tehniki raziskav in širjenja, je bila udeležba mladega članstva omejena na redke posameznike. S čiščenjem jam in ozaveščanjem javnosti smo ohranjali močno naravovarstveno vlogo društva, tudi s pridobitvijo statusa društva v javnem interesu. Potekala je digitalizacija katastra in arhiva društva, nadgrajeval se je e-kataster jam. Stoletnica DZRJL, ki je medgeneracijsko povezovala, a hkrati pobirala energijo zlasti aktivnejšim članom, je bila z nastopom mojega predsednikovanja mimo. Društvo je bilo v obdobju, ko so se opravljale večinoma le operativne zadeve.

Menda ni naključje, da se je v teh okoliščinah, ob močni pobudi mladih članov in kilometrih novih vrvi s spremljajočo opremo, začelo obdobje društva z višjo raziskovalno prestavo, ki ga je zaznamoval izjemen raziskovalni interes, aktivacija velikega dela članstva, vzpodbujanje in napredek tehnike širjenja, plezanja in dokumentiranja jam. V društvo je zavel prepričan, od manjših jam so se raziskave usmerile v večje in tehnično zahtevnejše, kar dela rezultate nadpov-

prečne. Število sočasno opremljenih globokih jam se je močno povečalo, zato so lahko raziskave potekale vzporedno v več jamah brez vsakokratnega zamudnega opremljanja in razopremljanja. Slednje me je sprva neutemeljeno skrbelo, saj sem se naposlušal slabih izkušenj iz Brezna pod velbom, tarnanja nad pomanjkanjem opreme, hkrati pa je dolžina raziskovalne vneme daleč preseгла moja pričakovanja. Za raziskavo globljih jam je pripravljenost članstva sočasno močno narasla, kolegialnost je na izjemno visoki ravni. Številčnost, motiviranost in aktivnost pretežnega dela članstva deluje izredno pomirjujoče in zagotavlja tako številčno kot tudi kakovostno kontinuiteto. Čeprav sloni organizacija raziskav skoraj vedno na posameznikih, se okoli njih fluidno nabira in prosto prehaja širše članstvo, ki včasih prevzame tudi glavno pobudo. Zelo podpiram plezanje kaminov, saj ni znanstvenega razloga, da se rovi ne bi vejili in medsebojno povezovali. Dokumentiranje novih raziskav je postalo samoumevno.

Kam bi v prihodnje moralo društvo? Predvsem se mi zdi bistveno ohranjati obstoječo inercijo in zdrave temelje socialne vpetosti, ki so temelji vsakršnega društva – da se člani ob neizraziti hierarhiji počutijo sprejete, da igrajo svojo vlogo pozitivno v društvu, se ob tem zabavajo in tako čutijo željo po vlaganju prostega časa v jamarijo. Ob tem postajajo dobri rezultati samoumevni. Občasno ni odveč mehko korigirati sicer anarhično definirane smeri in presoditi varnosti raziskovanja, saj so posledice napak v čedalje bolj oddaljenem podzemlju lahko za posameznika in društvo zelo hude. Čeprav je dokumentiranje za kataster jam na zavidljivi ravni, bi osebno bolj vzpodbujal tudi objavljane preglednih člankov v Glasu podzemlja. Predvsem pa je potrebno še naprej uživati v prepihu, tako ali drugače – tam so novosti, spremembe, nadaljevanja v navidezno težko prehodnih situacijah in tam je rdeča nit nadpovprečne jamarije.

2007 – 2011 Primož Presetnik

(zapisala Špela Borko)

Primož ni našel časa in volje za pisanje doživljajskega spisa. Skozi prizmo racionalne in varčevanja s papirjem je pojasnil, da je vse zapisal v Glasu podzem-

Brezna na dnu jame, ki nas pripelje do prvega sifona in najgloblje točke Evklidove piščali.

Foto: Matic Di Batista

lja 2011. Vseeno pa povzemimo ključne dogodke tistega časa.

Omeniti velja digitalizacijo dokumentov in polnjenje e-katastra ter povezavo z Geopedijo. Sloj jam na Geopediji je vse do eKatastra 4.0 (2018) služil raznolikim uporabnikom, od jamarjev, raziskovalcev, do javnih uslužbencev. Birokratski stroj je pridno mlel in se zavzemal za transparentnost podeljevanja denarja za oddane zapisnike s strani IZRK. Putičkova nagrada je bila podeljena vsako leto, prav tako je bila vsako leto organizirana jamarska šola.

Očistili smo štiri jame in sodelovali pri izdaji zloženke Živo jamsko bogastvo. Podali ali podprli smo številne pobude za varovanje jam in krasa. Večkrat smo na Ministrstvo za okolje in prostor poslali naša stališča o različnih zakonskih osnutkih. Na Geopedijo smo uvrstili sloj o onesnaženih jamah.

Največji niz dogodkov se je zgodil ob proslavi 100-letnice društva: prenovljena je bila celostna podoba društva, izdan prospekt, izpeljana proslava in dve razstavi. Ob tem je društvo prejelo Zlati red za zasluge - najvišje odličje, ki ga lahko prejme civilna organizacija. Postavil se je društveni arhiv in dopolnila Pravila društva, dopolnila se je e-knjiga članov.

Pri financiranju smo bili uspešni na več razpisih. Omeniti velja projekt Jame v Mestni občini Ljubljana. Poleg tega so nam pomagali še mnogi donatorji in sponzorji, zato je bilo uspešno oz. pozitivno tudi poslovanje društva. Primož v prispevku še zapiše: »sem se v svojih mandatih hotel posvetiti predvsem urejanju birokratskih zadev društva, kar mi je s pomočjo mnogih v precejšnji meri uspelo.« Kdor ga pozna, bi mu ta stavek verjetno z lahkoto pripisal. Iz zapisa začutimo tudi malček (meni) poznanega gneva, ko računaš na sočlane, pa se ti ne držijo obljub in rokov. A verjetno je to naravni proces delovanja prostovoljnih organizacij in tako kot člani rabijo *presnetnike* za napredek, tako *presnetniki* rabijo(mo) včasih vzeti *na izi*, naj nam pri tem pomaga matematika ali divjanje po brezni. Ker je Primož eden najpogostejših obiskovalcev sestankov, sklepam, da nas ima vseeno še vedno rad.

Viri: Glas podzemlja 2011, www.dzrjl.si

2003 – 2007 Matjaž Pogačnik

Pred cca. pol leta nas je Špela prijazno pozvala, da vsak iz svojega gledišča pripravimo nekakšen pogled nazaj/pogled naprej. Naloge sem se lotil z veseljem – mogoče pa tako vsaj malo prevesim spopad s krizo identitete, ker zadnjih par let ne hodim več aktivno po jamah in se kljub foteljaškemu spremljanju scene nekako ne čutim več najbolj poklicanega za jamarske tematike.

Predsedovanje sem prevzel leta 2003 od Rafka Urankarja – Cileta. Ob prevzemu funkcije me je presenetilo provokativno vprašanje enega od Članov: »a bo to naslednje leto stalna služba za dobro plačo?« Nikoli nisem razmišljal v tej smeri, zato je bil moj debeli pogled verjetno edini pravilni odgovor – in me zelo veseli, da še danes temu ni tako.

Kakorkoli, moje predsedovanje se je začelo kmalu po izstopu iz JZS. O tem, ali je bila osamosvojitve dobra odločitev ali ne, se mi ne zdi smiselno pisati – čas je pokazal, da so se uresničile praktično vse pozitivne predpostavke oziroma predvsem to, da smo se v celoti uspeli oddaljiti od načina razmišljanja takratnega vodstva JZS, ki je v jamah videlo predvsem možnost zaslužka. Društvo je tako začelo bolj polno izpolnjevati svoje poslanstvo (raziskovanje in varovanje jam) na način, ki mu je glede na prostovoljno neplačano dejavnost najbolj ustrežal (leta 2005 je Gregor Pintar – Stari temu rekel *organizirana anarhija*, izraz je odlično opisal način delovanja in se obdržal). Zakaj sploh omenjam izstop iz JZS? Pravzaprav je bilo s poizstopnimi aktivnostmi društvo obremenjeno še več let po izstopu. Če smo bolj natančni, se je s temi aktivnostmi ogromno ukvarjal izvršni odbor, ki se je maksimalno potrudil, da članstva te zadeve niso obremenjevale in da so ključne aktivnosti društva potekale nemoteno.

Za razumevanje dogajanja v tistem času je seveda potrebno poznati oziroma razumeti duh tistega časa. Nekaj ključnih članov je izgubilo funkcije v JZS,

Supernova, Brezno treh src. Foto: Uroš Kunaver

ostali smo brez katastra in knjižnice, JZS je na policijo podala kazensko ovadbo zaradi zapisnikov, finančno stanje društva je bilo na pozitivni ničli, število zabeleženih ekskurzij pa ne ravno veliko. Ker se društvo ni ukvarjalo samo z osnovno dejavnostjo, je tisti čas zahteval nekakšen krizno upravljanje – zato smo v letu 2004 vzpostavili IO, v katerem je bilo v špiči v delo vpletenih 16 Članov, ki so imeli 9 do 10 sestankov letno. Posledično so bile seje dostikrat glasne in dolge, rezultat pa ni izostal. Ključne odprte zadeve z JZS smo v nekaj letih razčistili. Nobena od navedenih ni šla brez težav in zapletov, iz strani IZRK in JZS je bilo kršenih več zakonov, zato smo za ureditev potrebovali tudi zunanjo pravno pomoč. Kazenska ovadba je bila po več sestankih s kriminalisti zavržena, za zapisnike o jamah smo od IZRK pričeli prejemati sredstva, v Naših jamah (kjer so objavili več lažnivih člankov o DZRJL) so objavili našo plat zgodbe o izstopu – da naštejem samo večje.

Po prvem letu mojega predsednikovanja smo na IO imeli sejo o prihodnosti društva, *Quo Vadis DZRJL*, na kateri smo sistematsko obdelali: identiteto društva,

Rudnik Sitarjevec. Foto: Uroš Kunaver

raziskovanje, članstvo in pridobivanje novih članov, finance, opremo, kataster, knjižnico, glasila, informacijsko podporo, predavanja, čistilne akcije, odnose oziroma relacije z *zunanjim svetom* (društvi, JZS, ministrstvom ...). Na podlagi diskusije, predlogov in idej smo naredili okvirni načrt aktivnosti, ki smo ga v nekaj letih v veliki meri uspeli izpolniti. Za vsako od teh točk bi se dalo veliko napisati, pa bom raje bolj fakto- grafsko naštel:

Ustanovljena je bila Skupina za vizijo in strategijo, ki je dala podlago oziroma dvignila zavedanje o našem osnovnem poslanstvu, kar se je pokazalo predvsem na praznovanjih 95- in 100-letnice društva. Finančno stanje smo nekoliko izboljšali s članarinami, precej s pomočjo davčnih olajšav za donacije društvu, največ pa s sredstvi IZRK za zapisnike. Obenem smo sredstva dobivali tudi preko EU razpisov za promocijo dejavnosti, donacij opreme in financiranja ministrstev.

Raziskovalno dejavnost smo bistveno povečali: tako ekskurzije na rodni grudi (redne aktivnosti in vsaj dva tabora letno), kot v tujini (Orlovača – Bosna, Tunizija, Slovaška...). Obenem smo povečali doslednost pri izpolnjevanju zapisnikov – k temu je pripomogla tudi nova vpisna knjiga. Zaradi tega nam je celo začelo zmanjkovati opreme za raziskovanje, zato smo razopremili nekaj že raziskanih jam, npr. P4 (za katero danes vemo, da ni bila do konca raziskana) in Ponor polne lune. Poleg raziskav, pri čemer

naj izpostavim Renejevo brezno ter Jamo na meji, je bilo tudi nekaj poskusov drugačnega raziskovanja npr. v rudniku Sitarjevec.

Za komunikacijo med zunanjo in notranjo ekipo je poskrbel Ivo Sedmak, ki je v sodelovanju s francosko fakulteto izdelal jamski radio, ki se je izkazal tudi kot uporabno orodje za iskanje povezav med dvema jamama.

V okviru fokusa na raziskovanje smo z Društvom ljubiteljev Križne jame dokončno razčistili relacije, se odpovedali prednostni pravici za skrbništvo Križne jame ter članom DLKJ dali na vpogled arhivsko gradivo o Križni jami.

Nekakšno piko na našem raziskovalnem fokusu smo dali z uvedbo Nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski raziskovalni dosežek, leta 2005. Prvo nagrado je dobilo DZRJL za raziskave v Renejevem breznu, za naslednje nagrade pa smo se kot organizator nagrade samoizločili.

Izvajali smo vsaj eno jamarsko šolo letno, druženje je poleg akcij potekalo tudi na Veteranski in na Putikovanju. Na pobudo Jožeta Pirnata – Jozla so bile sprožene akcije Pot spominov in tovarištva v DZRJL klasike, od Pološke, Srnice, Male Boke do Labodnice, ki pa so sčasoma zamrle.

Za naravo smo poleg rednih aktivnosti skrbeli na čistilnih akcijah, sodelovali smo pri pripravi Zakona o varstvu podzemnih jam, ki je v veljavo stopil febru-

arja 2004. V zakonu je ostala za nas neprijetna dikcija, da preverjanje usposobljenosti za samostojno jamarsko delovanje izvaja na podlagi javnega pooblastila Jamarska zveza Slovenije. S tem imamo na nek način še dandanes problem. Februarja 2004 smo prejeli status društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. Ideja Evropskega Muzeja Krasi je bila načeloma vsem všeč, smo se pa zaradi za jame neugodne umestitve v prostor (na robu Planinskega polja – Nad Stenami, do koder bi šla cesta) lokaciji uspešno uprli, tudi s spletno peticijo. Veliko Članov se je aktivno ukvarjalo z biologijo oz. speleobiologijo.

Na TV Slovenija je bil prikazan film našega člana Deana Pestatorja, *Vrtiglavica*, da fotografskih razstav in filma *Jama belega mačka* Primoža Jakopina - Kloka ne pozabim omeniti.

Marjan Baričič je uredil knjižnico in katalogiziral gradivo, tako da je naša knjižnica postala polno operativna in se pričela polniti z novim materialom. Članstvo se je vedno zavedalo pomembnosti digitalizacije in informatizacije, danes ključnih *buzzwordov* v vsakem podjetju, ki želi imeti uspešno prihodnost – no, v DZRJL smo to živeli že pred dobrimi 15 leti. Vizionarsko je Joško Pirnat – Jozl postavil Kanin v 3D, mnogo pred nastankom Google Earth. Začetno delo na digitalizaciji katastra sta v veliki meri opravila Rafko Urankar – Cile in Kristofer Pečar – Bajsi. Vzporedno je potekala digitalizacija arhiva. Brezplačno smo pridobili digitalne kartografske podlage Geodetske uprave RS. Danes je dostop do digitalnih kartografskih podlag različnih kvalitet nekaj običajnega, takrat je bil pa dostop omejen, podlage pa so stale celo premoženje in si nakupe društvo ni moglo privoščiti. Brezplačna pridobitev seveda ni šla zlahka, odločilna je bila odločba Urada informacijskega pooblaščenca, leta 2006.

Odlična udeležba ob 95 letnici oziroma proslava sama (kjer se je zelo angažirala Branka Hlad) nas je dodatno utrdila v prepričanju, da aktivnosti izvajamo pravilno. Ob zaključku leta smo v okviru praznovanja 95-letnice vsem slovenskim jamarjem brezplačno in pod enakimi pogoji ponudili v uporabo elektronski kataster jam DZRJL, katerega izvirno različico je postavil David Senica. Leta

2007 je podjetje Sinergise na spletu pognalo projekt Geopedia, kar smo izkoristili tudi mi in povezali e-kataster in spletno stran geopedia.si in tako prvi komurkoli omogočili ogled položajev jam v spletnem brskalniku na različnih kartografskih podlagah. Podatke o jamah na Geopedii smo vsako leto dopolnjevali. Nekaj let kasneje smo postavili tudi sloj s podatki o znanih onesnaženih jamah.

Z vsemi ukrepi, aktivnostmi ter predvsem srčnim delom vseh Članov smo osnovne kazalce delovanja društva uspeli bistveno izboljšati. Število ekskurzij smo iz 67 v letu 2003 uspeli povečati na 170 v letu 2006, število zapisnikov iz 91 na 167 in sredstva iz 133.000 SIT na 1.470.000 SIT. V naštevanju sem zaradi dolžine prispevka žal poimensko izpustil marsikoga, ki je v tistem obdobju aktivno prispeval k uspehom društva – za kar se opravičujem.

Pa naprej? Danes, ko gledam na preteklo dogajanje tako iz časovne, kot zaradi lastne neaktivnosti iz prostorske distance, se mi zdi ključno: društvo se še naprej zelo uspešno ukvarja z raziskovanjem jam in varovanjem narave. Društvo je finančno neodvisno in ima dovolj sredstev za svoje delovanje. Člani delujejo neprofesionalno, za lastno veselje, brez plačila. Kljub temu, da sem pred nastopom predsedovanja zagovarjal, da bi društvo moralo prevzemati tudi plačljive projekte, je ob prvem pojavu večjih sredstev na društvu prišlo do konflikta in danes lahko rečem, da je prostovoljna neplačana dejavnost edina pravilna smer za dolgotrajni obstoj društva. Tako smo vsi pri stvari s srcem, iz interesa oziroma ljubezni do jam, še vedno sta glavni iniciativa in duh Članstva. Da bi aktivnosti stabilno tekale naprej, ni dovolj delo enega človeka ali ene ozke skupine – potrebna je skupnost Članov s podobnimi interesi. Iz prej naštetega je razvidno predvsem to, da je jamarsko raziskovanje bistveno več od samega obiskovanja jam - ključno je, da društvo ostaja odprto do vseh pojavnih oblik prispevanja Članov k raziskovanju jam, da smo ferajni mi vsi, da je ferajni duh, je občutek pripadnosti – zato se še po toliko letih počutim, da sem Član in sem ob spremljanju današnjih dosežkov ponosen na »moje« društvo. Za prihodnost društva me ob takih na-

stavkih, predvsem pa ob takih Članih, ne skrbi.

1997 – 2003 Rafko Urankar

(zapisala Špela Borko)

Rafko, ali mnogim edino poznan kot Cile, je prvi in najbolj prijazno zavrnil moje vabilo k pisanju. Ker se zadnje čase duo BaCil še po dopisnem seznamu le redko oglašča, lahko košarico le sprejmemo, jo odpremo in ob priliki spijemo vsebino. Na srečo so zopet tu stari Glasovi podzemlja, da nam odstrejo pogled na to burno društveno obdobje. Seveda ni šlo brez proslave, ki jih ima naše društvo izgleda nadvse rado. Leta 2000 smo tako praznovali 90-letnico. Poleg proslave je nastala tudi razstava. Isto leto se je ferajni preselil v zaklonišče na Majaronovi, ki so ga zvesti članski tesarji dobro opremili. Leta 2001 je izšel vsem jamarjem poznani priročnik Ne hodi v jame brez glave, ki so ga avtorji pripravljali skoraj dve leti. Še danes je, čeprav mestoma zastarel, ključna literatura šolarjev. V Glasu podzemlja lahko beremo o testiranju vrvi iz Brezna pod velbom. Izvedli smo dve zahtevni čiščenji jam: Brimščo, kjer smo smeti iz 50 m globokega brezna izvlačili z avtodvigalom, in jamo polno mrhovine. Gregor Prevc in ekipa so v 2000 postavili speleo.net, prvo jamarsko domeno v Sloveniji, in vzpostavili dopisne sezname, e-novice.

Obdobje je zaznamoval izstop društva iz JZS, v letu 2001. V Glasu podzemlja

2002 je povod za izstop in dogajanje v tistem času izvrstno povzel Marko Simič. Zgodba se je začela že mnogo prej, ob spremembi načina odločanja v zvezi, kjer je politiko *en glas na 10 članov* zamenjala politika *eno društvo en glas*. Tudi danes, ko naše društvo šteje 144 članov, povprečno slovensko društvo pa verjetno vsaj desetkrat manj, lahko slutimo zaplet. Jabolko spora je malo kasneje postal kataster jam, ki ga je postavilo in vzdrževalo naše društvo. Sledile so politične bitke z mnogo pretresi. Dandanes, ko si večina aktivnih članov želi le raziskovati jame in raziskovanja vestno beležiti, ko smo ponosni, da nas združuje ljubezen do jam in ne do dobička od jam, je še toliko težje razumeti alternativne poglede na jamarstvo. Zato je pomembno, da poznamo lastno zgodovino in cenimo vrednote, ki so društvo popeljale do današnjega zdravega obstoja. Vendar – čeprav sem si drznila v retrospektivo vtakniti ta subjektivni komentar – pojdemo naprej.

Leta 2002 so se začele aktivnosti za pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. Leta 2002 je Matej Dular v svet poslal Speleolite, jamomerski program, ki ga še danes uporablja večina slovenske jamarske srenje, kar je najboljši dokaz o njegovi kvaliteti. Prehod v novo tisočletje sta zaznamovali predvsem osamosvojitve in vstop v digitalno ero jamarije. |

Viri: Glas podzemlja 2002, 2004; www.dzrj.si

Pralnica, Renejevo brezno. Foto: Uroš Kunaver